

to prevodilac zgodno u predgovoru ističe. Da je ovo djelo doista napisao Laktancije, svjedoči sv. Jeronim. Ovim prijevodom lijepo je djelce dobila hrvatska bogoslovska književnost. — Preporučujemo. *Dr. Pazman.*

P. Maule: Sulle virtù cristiane. Lezioni ricavate dalla Somma teologica di s. Tomaso d. Aquino. Vincenza Giovanni Galla 1909. Cijena K 3.

Ascetskih knjiga imade na raznim jezicima, a napose na talijanskome, u obilju. No o većini tih knjiga može se kazati: što čitaš u jednoj, čitaš uz male iznimke i u drugoj; vazda iste misli, samo je oblik nešto različit. Zato i jest više puta dosadno takove knjige čitati.

Spomenuto djelo profesora dogmatike u biskupskom sjemeništu u Vincenzi, nije takovo; ono se znatno odvađa od drugih ascetskih djela. Auktor je svoje djelo sastavio na temelju „Summa theologica s. Thomae“, a kako je andeoski Naučitelj znao u malo riječi mnogo toga izreći; i kako njegov „Summa“ obiluje dubokim mislima a ujedno se odlikuje bistri- nom izražaja: tako te odlike nalazimo i u spomenutom Maulovom djelu.

Razdijeljeno je u 11 poglavlja, a svako poglavlje opet u kraće članke, da predmet bude jasnije prikazan. Počimlje (u 1. pogl.) raspravljanjem o milosti, koja je korjen sviju krjeposti; slijedi o krjepostima u opće (2. pogl.), pa o trima bogoslovnim krjepostima: vjeri, ufanju i ljubavi — (3. do 5. pogl.), onda o četiri stožernim krjepostima i ob ostalima njima podređenim (5.—9.). U posebnom poglavlju (9.) raspravlja o kazni grijeha, a na poslijetku (11. pogl.) o nagradi, obećanoj krjeposnicima.

Auktor promatra pojedine krjeposti sa teoretične i praktične strane, tako da tu nalazimo zgodno isprepletene dogmatičko-filosofske istine sa moralno-asketskim poukama, obazirući se napose na potrebe našeg doba. Evo n. pr. kako svestrano raspravlja o vjeri (pogl. 3.). Cijelo pitanje prikazuje u 24 članka i to: 1. Što je vjera; 2. vjera je potrebita; 3. u vjeri imade otajstva; 4. vjera ne može biti bez otajstva; 5. Bog je premudro ob-

javio istine, koje nije mogao sam razum spoznati; 6. vjera i znanost ni- jesu protivuriječne; 7. vjera koristi znanosti; 8. vjera je stalnija od znanosti; 9—11. dokazi vjere jesu: pro- ročanstva, čudesa, čudesno raširenje kršćanstva; 12. evolucija dogmata; 13. Papa ima odrediti na temelju Bi- blije i tradicije, što se ima vjerovati; 14. vjera je razložita; 15. vjera je združena sa ljubavlju; te nadalje o učincima vjere a pri svrsi: kako se ima raspravljati o vjeri i što se ima držati o tobožnjim okrutnostima Crkve protiv krivovjeraca.

Zadnje poglavlje ovog djela — o nagradi krjeposti — osobito je zgodno umetnuto i imade svoju pedagošku svrhu: ako se kome čini teško opslu- živati sve one krjeposti, o kojima je doslije bilo govora, taj neka upre svoj pogled u budućnost, u život on- kraj groba, jer će tu krjepost biti obilato nagrađena.

Djelom se može svak okoristiti za svoje privatno utvrđenje u krjepo- snom življenju, a može veoma lijepo poslužiti i propovjednicima, kad na- rodu govore o pojedinim krjepostima. Toplo ga zato preporučujemo. Na- bavlja se kod gori spomenute nakladne knjižare Giovanni Galla u Vin- cenzi (Italia). *P. V.*

Dr. Pr. Cerato: Censurae hodie vigentes earumque declaratio practice certa. 3 izd. Vicenza, Giovanni Galla 1912. Cijena K 1'50.

Malena knjiga, ali od velike važ- nosti, osobito za ispovjednike. Ras- pravlja o pitanju, koje spada među najteža pitanja moralke odnosno cr- kovnog prava, naime o crkovnim kaznama. Prikazane su ovdje sve cr- kovne kazne (excommunications Rom. Pont. et episcopis, vel nemini reser- vatae, suspensiones, interdicta, ir- regularitates), koje su još i dandane u krjeposti, te su protumačene i to tako bistro i pregledno, da se slične jasnoće u raspravljanju ovakovih pi- tanja, rijetko gdje nalazi. Pod sva- kom kaznom stavio je auktor dva pa- ralelna stupca tumačenja, u prvomu stupcu naznačuje tko, kada, na koji način upada u dotičnu kaznu; a u drugom stupcu iznosi razne okolnosti

koje čine, da se u kaznu ne upada. Jedan primjer najbolje će nam prikazati jasnoću Ceratova tumačenja. Među ekskomunikacije papi „speciali modo“ pridržane, jest na drugom

mjestu o čitanju stanovitih knjiga; Cerato navodi doslovce tu kaznu, kako se nalazi u konstituciji „Apostolicae Sedis“ pa onda dodaje tumač:

Excommunicationem

incurrunt.

1. **Scienter legentes, scilicet:** qui cum scientia plena ex omni parte legunt ex integro aut ex parte sat notabili, eos apostatarum vel haereticorum libros, qui haereticam doctrinam scitis rationibus stabilire aut defendere conantur, quamvis non in omnibus suis partibus, aut non ex professo de religione agant, aut ab Ecclesia prohibiti non fuerint, immo etiam si eorum auctores non fuerint damnati, aut sint solum materialiter apostatae vel haeretici.

Nomine libri veniunt etiam publicationes periodicae in fasciculos ligatae (S. Off. 13 Jan. 1892.).

2. **Legentes cum scientia,** etiam ex fama aut a viro prudenti habita, plena tamen ex omni parte, libros aut libellos cujuscumque formae per proprium titulum sub poena excommunicationis R. P. reservatae prohibitos litteris ab ipso S. Pont. vel ejus nomine datis; et nihil refert cujus auctoris sint, aut quid contineant.

3. **Qui eosdem libros apostatarum vel haereticorum, vel nominatim prohibitos scienter**

a) vel **retinent** apud se, vel apud alterum, pro se vel pro altero;

b) vel **imprimunt:** hi hodie non nisi editores et domini typographiae sunt;

c) vel **defendunt** in tuto collocando aut destructioni vel proscriptiōni eripiēdo factis vel verbis.

non incurrunt.

1. **Legentes cum aliqua ignorantia,** etiam crassa et affectata, vel circa qualitatē auctoris, vel circa haeresim in libro propugnatam, vel circa censuram.

Legentes libros editos a judaeo, ab ethnico, ab acatholico vel alio, qui proprie nec haereticus, nec apostata sit.

Legentes libros apostatarum vel haereticorum prioribus Ecclesiae saeculis existentium.

Legentes libros, qui per accidens seu solum obiter haeresim tradunt et defendunt.

Legentes libellos non periodicos molis tam exiguae ut libri dici nequeant, nec soleant; legentes manuscripta; item legentes ephemerides. (S. Off. 21. Apr. 1880.).

Qui parum omnino legit, mediam vel integram paginam; aut legit ignarum idioma; aut legentem audit.

2. **Legentes cum aliqua ignorantia,** etiam affectata, ut supra.

Legentes libros in **Indicem** relatos, vel prohibitos nominatim a Sacris Congregationibus non Pontificis nomine; vel libros alicujus auctoris prohibitos in globo, omisso eorum nomine; aut prohibitos quidem a S. Pontifice, sed non sub censura et quidem reservata.

Qui legit ignarus linguae, aut parum omnim legit, vel legentem audit.

3. **Qui ex aliqua ignorantia agunt.**

Qui uno vel altero die, aut justa de causa, etiam longiori tempore retinent: item qui pro habente facultatem retinent ex officio; item bibliothecarii in bibliothecis.

Quotquot materialiter, quantumvis proxime, cooperantur.

Defendentes pravos libros materialiter, non formaliter; item qui defendere conantur per alios jussu, consilio etc. si effectus non sequatur.

Po isti način razjašnjuje Cerato i druge censure, donoseći sve što su važnijega u novije doba u tome kazale svete kongregacije pridodavši tome: tko može odrješiti od censura.

Zato mirne duše možemo svakome ovo djele preporučiti, kanoti jedno od najboljih svoje vrsti. Nabavlja se u gore spomenutoj knjižari Giovanni Galla u Vincenzi. P. V.